

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-04

HSN 1411-1527
HSN 1207-0907

Handläggare:
Gunnel Blomgren
Jan Forslid

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2015-06-02, p 10

Etablerande av ett regionalt kunskapscentrum för patologi/cytologi i Stockholms läns landsting – Region Gotland (RKC)

Ärendebeskrivning

En överenskommelse föreslås tecknas med Karolinska Universitetssjukhuset om att inrätta ett regionalt kunskapscentrum för patologi/cytologi i Stockholms läns landsting – Region Gotland i projektform under sex år.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2015-05-04

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för akutsjukvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsdirektören att teckna en överenskommelse med Karolinska Universitetssjukhuset om att inrätta ett regionalt kunskapscentrum för patologi/cytologi i Stockholms läns landsting – Region Gotland

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att bilda en styrgrupp för regionalt kunskapscentrum för patologi/cytologi i Stockholms läns landsting - Region Gotland.

Förvaltningens motivering till förslaget

Framtidens Hälso- och sjukvård (FHS) kommer att ställa större krav på en lättillgänglig och avancerad diagnostisk service inom patologi/cytologi för att möta såväl öppenvårdens som slutenvårdens krav i en nätverkssjukvård med flera vårdnivåer och huvudmän som patienten rör sig emellan i en samlad vårdkedja. Ett centraliserat regionalt ansvar framstår som nödvändig för att på kort och lång sikt komma tillrätta med en överhängande personalbrist och kompetensförsörjning för den diagnostik

som sker inom patologi/cytologi. I den av regeringen beställda utredningen "Svensk patologi – en översyn och förslag till åtgärder" S2011/5140/FS fastslås att bristen på patologer är alarmerande. Det beräknade behovet av patologer/cytologer i Sverige är 400 och nu finns knappt 200 tillgängliga specialister.

Stockholms läns landsting uppvisar också en brist på cirka 50 procent trots att landstinget sedan 10 år efter beslut (LS 0302-0606, BK FoUU 10/3), genomfört ett projekt "Patologskolan" för att öka antalet ST-läkare inom patologi/cytologi. Satsningen har varit värdefull och situationen i Stockholm har förbättrats tack vare denna satsning. Avtalet behöver nu ersättas och få en fortsatt och utvidgad långsiktig lösning utifrån lämnat förslag.

Vid landstingsfullmäktiges budgetmöte i juni 2012 "Mål och budget 2013 och plan för åren 2014-2015" fattades bland annat beslut om en förlängning av "Patologskolan" med fem år. Vidare avsattes 2,2 miljoner för en senior specialist som handledare för ST-läkare. Detta i avvaktan på en permanent långsiktig lösning. I budget 2013 poängterades dessutom att kommande pensionsavgångar gör att fler ST-tjänster för läkare behövs, till exempel inom patologi.

Medicinskt omhändertagande

Den medicinska utvecklingen ställer utökade krav på avancerad cancerdiagnostik och stöd för behandling och uppföljning, men i dagsläget kan patologbristen medföra att behandlingar fördröjas på grund av långa svarstider som en direkt följd av kapacitetsbrist inom klinisk patologi/cytologi. En snabb och korrekt diagnos ställd av en patolog är förutsättningen för god prognos och stöd inför kirurgiskt och radiologiskt behandlingsbeslut vilket understryks av cancerplanen och införlivandet av effektiva vårdflöden. Vidare behöver dagens och framtidens biomarkörer införas och integreras i diagnostiken som stöd för målstyrd cytostatikabehandling som alltmer individualiseras för att ge rätt behandlingseffekt och kostnadseffektivitet av mycket dyrbara läkemedel.

Syftet med ett regionalt kunskapscentrum (RKC) är bland annat att verksamheterna ska ges möjlighet att ge patienter möjlighet till en jämlik, patientsäker och effektiv vård enligt den regionala cancerplanen. Val av rätt behandling kräver rätt diagnos vilket möjliggörs genom den utbildning och samordning som RKC ansvarar för och som skapar förutsättningar för en framtida kompetensförsörjning. Vården utvecklas med nya behandlingsalternativ, individualiserat omhändertagande och värdebaserad

vård. RKC har som uppdrag att utbilda och bilda nätverk i regionen för att därmed tillvarata den samlade personalens kunskap och kapacitet samt bättre utnyttja diagnostisk utrustning. Med samordning över klinikgränser, mellan offentligt driven och privat vård, har landstinget i Stockholms län möjlighet att med bibehållna resurser erbjuda patienterna, speciellt inom cancervården, en jämlik och högkvalitativ vård.

Detta understryks av att i regeringens uppdrag till Sveriges Kommuner och Landsting har man kommit överens om att under åren 2015–2018 genomföra en nationell satsning på att korta väntetiderna och minska de regionala skillnaderna i cancervården. Överenskommelsen för 2015 omfattar 444,5 miljoner kronor, varav merparten är stimulansmedel till landstingen. Pengarna ska gå till att införa ett nationellt system med standardiserade vårdförlopp. Modellen är inspirerad av de danska "pakkeforløpen" som markant kortat väntetiderna i dansk cancervård. De standardiserade vårdförloppen ska förkorta tiden mellan välgrundad misstanke om cancer till start av första behandling.

Fem standardiserade vårdförlopp har tagits fram och som ska införas under 2015: Akut myeloisk leukemi (Blodcancer), huvud- och halscancer, matstrupe- och magsäckscancer, prostatacancer, cancer i urinblåsa och urinvägar.

Minst tio ytterligare standardiserade vårdförlopp ska tas fram under 2015 för införande under 2016. Denna systematiska modell för standardiserade vårdförlopp kommer att ställa än större krav på att införa ett regionalt kunskapscentrum inom patologi/cytologi för att kunna medverka till att uppfylla kraven på utlåtanden.

Regional samverkan och kvalitetsuppföljning kommer därutöver att leda till en säkerställd långsiktig kompetensförsörjning som utifrån forskning och utveckling ytterligare stärker den evidensbaserade vården och erbjuder ett helhetsperspektiv för den diagnostiska vårdkedjan.

RKC ska arbeta enligt följande målområden:

- Främja region Stockholm – Gotlands behov av kompetensförsörjning, undervisning, samarbete, nätverk och task-shifting inom medicinsk service som bedrivs inom patologi/cytologi för att uppnå en patientsäker hälso- och sjukvård på alla vårdnivåer i nätverkssjukvården.

- Den regionala ST-utbildningen i patologi/cytologi ska ske i formaliserad samverkan mellan RKC och den upphandlade privata laboratorieverksamheten.
- Åstadkomma förutsättningar för att möjliggöra en hög och jämn diagnostisk kvalitet inom regionen med adekvata svarstider som är överensstämmande med effektiv och patientsäker hälso- och sjukvård som tillgodoser befolkningens behov av jämlik diagnostik av hög kvalitet och som överensstämmer med den regionala cancerplanens krav.
- Verka för att tillhandahålla kompetens och resurser för att kunna tillmötesgå ett ökat antal kvalitetsorienterade obduktioner inom hälso- och sjukvården.
- Vidareutbildning av personal ska också medverka till att forskning och utveckling inom ämnesdisciplinen säkerställs, vilket är ett av huvudsyftena, som även medverkar till utveckling inom andra medicinska specialiteter.
- Verka för att biobanking av vävnad kan ske inom ramen för landstingets satsning på Stockholms Medicinska Biobank på LSF/FOI som stöd för forskning, utveckling och innovation.

Ekonomiska konsekvenser

Finansiering kommer att ske genom anslag i budget för år 2016 med cirka tre miljoner kronor samt omfördelning av befintliga resurser och anslag från till exempel Landstingsstyrelsens förvaltning (anslag för ST-tjänstgöring), Karolinska Universitetssjukhuset samt Regionalt Cancercentrum Stockholm – Gotland.

Ändrat arbetssätt med standardiserade vårdförlopp över klinikgränser ger vårdkedjekontroll, stimulerar till ändrat arbetssätt och ökad arbetstillfredsställelse, kortar vårdtider och minskar antalet överflödiga dyrbara analyser och behandlingar.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Genom utbildning, ett förändrat arbetssätt och skapande av nätverk förväntas ledtider för diagnostik och behandling minska, vilket avses bidra till ökad patientsäkerhet. Vidare kommer antalet kvalitetsorienterade obduktioner i vården kunna bidra till ökad kunskap och rättssäkerhet.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

En regional kompetensförsörjning av personal inom patologi/cytologi grundad på ökad utbildning samt ett förändrat arbetssätt och bildande av nätverk kommer ge förutsättningar för att vården blir mer jämställd och jämlik över länet.

Miljökonsekvenser

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Henrik Almkvist
Tillförordnad hälso- och sjukvårdsdirektör

Leif Karnström
Avdelningschef